

ความสัมพันธ์ทางการค้าไทย-บังคลาเทศ

1. ความสัมพันธ์ทางการค้า

1.1 ภาครัฐบาล :

- ความตกลงทางการค้า เมื่อวันที่วันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2520 (ค.ศ.1977)
- ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางการประมง เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2521 (ค.ศ.1978)
- ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางวัฒนธรรม การศึกษา และวิทยาศาสตร์ เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2522 (ค.ศ.1979)
- ข้อตกลงทางทะเลระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศ เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2531 (ค.ศ.1988)
- ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศ เพื่อการส่งเสริมการลงทุนด้วยทุนทรัพย์และคุ้มครองการลงทุน เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2531 (ค.ศ.1988)
- ข้อตกลงปฏิบัติการว่าด้วยโครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างไทยกับบังคลาเทศ เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2531 (ค.ศ.1988)
- ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศเพื่อการส่งเสริมการลงทุนด้วยทุนทรัพย์และคุ้มครองการลงทุน เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2531 (ค.ศ.1988)
- อนุสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนและการป้องกันการเลี่ยงรัษฎากรในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีเก็บจากเงินได้ เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2540 (ค.ศ.1997)
- คำแถลงการณ์ก่อตั้งกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ BIST-EC ณ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2540 เมื่อวันที่ 06 มิถุนายน พ.ศ. 2540 (ค.ศ.1997)
- สนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เมื่อวันที่ 09 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 (ค.ศ.1998)
- ความตกลง ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศ เพื่อการส่งเสริมการลงทุนด้วยทุนทรัพย์และคุ้มครองการลงทุน เมื่อวันที่ 09 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 (ค.ศ.2002)

1.2 ภาคเอกชน :

- สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย กับ Federation of Bangladesh Chambers of Commerce and Industry ได้ลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดตั้งสภาธุรกิจร่วม ไทย -บังคลาเทศ เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

2. การค้าระหว่างไทย – บังกลาเทศ

2.1 การค้ารวม บังกลาเทศเป็นคู่ค้าอันดับ 46 ของไทย และเป็นคู่ค้าอันดับ 3 ของไทยในภูมิภาคเอเชียใต้ รองจากอินเดีย และปากีสถาน ตามลำดับ ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2552-2556) การค้ารวมมีมูลค่าเฉลี่ย 916.50 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยในปี 2556 การค้ารวมมีมูลค่า 909.28 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.80 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้า 782.43 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

2.2 การส่งออก บังกลาเทศเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ 43 ของไทย และเป็นตลาดส่งออกอันดับ 3 ของไทยในภูมิภาคเอเชียใต้รองจากอินเดียและปากีสถาน ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2552-2556) การส่งออกมีมูลค่าเฉลี่ย 866.61 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยในปี พ.ศ. 2556 การส่งออกมีมูลค่า 845.86 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.65 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ เม็ดพลาสติก ผ้าผืน เคมีภัณฑ์ เส้นใยประดิษฐ์ ด้ายและเส้นใยประดิษฐ์ ปูนซีเมนต์ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่อง ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เป็นต้น

2.3 การนำเข้า บังกลาเทศเป็นแหล่งนำเข้าอันดับที่ 73 ของไทย และเป็นแหล่งนำเข้าอันดับ 3 ในภูมิภาคเอเชียใต้รองจากอินเดียและปากีสถาน ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2552-2556) การนำเข้ามีมูลค่าเฉลี่ยปีละ 49.89 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยในปี พ.ศ. 2556 การนำเข้ามีมูลค่า 63.43 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 27 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ด้ายและเส้นใย เสื้อผ้าสำเร็จรูป สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและกึ่งสัตว์ และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่น ๆ เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค เป็นต้น

3. สินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออกและนำเข้า

3.1 สินค้าส่งออก ได้แก่ เคมีภัณฑ์ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เป็นต้น

3.2 สินค้านำเข้า ได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด เป็นต้น

4. ปัญหาการค้าทวิภาคี

- อัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่สามารถอ่านออกเขียนได้มีจำนวนเพียงร้อยละ 47.9 ของประชากรทั้งหมด (154.7 ล้านคน)
- ตลาดบังกลาเทศมีอำนาจซื้อค่อนข้างต่ำและขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ สินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น ภาชนะนำเข้ามีอัตราค่อนข้างสูง ภัยพิบัติพายุไซโคลนและอุทกภัย
- ปัญหาความแออัดของท่าเรือ โดยเฉพาะที่ท่าเรือจิตตะกอง และปัญหาความไม่โปร่งใสในการนำสินค้าผ่านพิธีการศุลกากร
- นักลงทุนยังขาดความมั่นใจในเสถียรภาพและความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศ
- ปัญหาด้านกฎหมายซึ่งไม่สามารถคุ้มครองการทำสัญญาของธุรกิจเอกชนได้ จึงต้องอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวและมีนักการเมืองหนุนธุรกิจ
- ขาดแคลนระบบการคมนาคมขนส่งและระบบสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน
- มาตรการด้านการนำเข้าที่ยุ่งยาก เช่น แบบฟอร์มที่ใช้ในการนำเข้า (LCA) การคำนวณภาษีศุลกากรจะมีการปรับปรุงโดย NBR (National Board of Revenue) ของบังกลาเทศทุกๆ 6 เดือน เป็นต้น

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
สำนักทวิภาคี
เมษายน 2557

ตารางที่1: การค้าระหว่างประเทศไทยกับบังกลาเทศ

รายการ	มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐฯ					อัตราการขยายตัว (%)					สัดส่วน (%)				
	2552	2553	2554	2555	2556	2552	2553	2554	2555	2556	2552	2553	2554	2555	2556
ไทย - โลก															
มูลค่าการค้า	286,130.27	376,225.26	451,358.90	479,224.06	479,252.36	-19.85	31.49	19.97	6.17	0.01	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
การส่งออก	152,426.53	193,298.14	222,579.16	229,236.13	228,529.77	-14.26	26.81	15.15	2.99	-0.31	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
การนำเข้า	133,703.74	182,927.12	228,779.74	249,987.93	250,722.59	-25.40	36.82	25.07	9.27	0.29	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
ดุลการค้า	18,722.79	10,371.02	-6,200.58	-20,751.80	-22,192.82										
ไทย - บังกลาเทศ															
มูลค่าการค้า	654.17	909.95	1,257.74	851.36	909.28	9.68	39.10	38.22	-32.31	6.80	0.23	0.24	0.28	0.18	0.19
การส่งออก	621.60	885.60	1,215.52	764.47	845.86	8.22	42.47	37.25	-37.11	10.65	0.41	0.46	0.55	0.33	0.37
การนำเข้า	32.57	24.35	42.23	86.89	63.43	47.54	-25.24	73.42	105.76	-27.00	0.02	0.01	0.02	0.03	0.03
ดุลการค้า	589.03	861.25	1,173.29	677.58	782.43										

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ตารางที่ 2 : สินค้าส่งออกของไทยไปบังกลาเทศ

อันดับที่	ชื่อสินค้า	มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐฯ					อัตรายายตัว (%)					สัดส่วน (%)				
		2552	2553	2554	2555	2556	2552	2553	2554	2555	2556	2552	2553	2554	2555	2556
1	เม็ดพลาสติก	89.3	124.4	133.0	108.9	133.1	-4.25	39.31	6.92	-18.10	22.16	14.37	14.05	10.94	14.25	15.73
2	ผ้าฝ้าย	63.4	85.1	113.0	107.2	114.9	2.60	34.31	32.75	-5.09	7.15	10.19	9.61	9.29	14.03	13.58
3	เคมีภัณฑ์	26.5	33.3	34.2	45.3	88.0	33.47	25.63	2.72	32.64	94.24	4.26	3.76	2.81	5.93	10.41
4	เส้นใยประดิษฐ์	28.4	45.8	46.8	44.0	56.6	25.21	61.35	2.06	-5.86	28.48	4.57	5.18	3.85	5.76	6.69
5	ด้ายและเส้นใยประดิษฐ์	31.9	71.3	61.0	33.0	51.9	-3.16	123.56	-14.52	-45.92	57.43	5.13	8.06	5.02	4.31	6.14
6	ปูนซีเมนต์	103.2	125.2	100.2	108.6	49.8	15.28	21.39	-19.97	8.38	-54.12	16.60	14.14	8.24	14.21	5.89
7	เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	12.2	16.9	16.4	16.3	44.1	-58.71	38.46	-3.14	-0.21	169.92	1.96	1.91	1.35	2.14	5.21
8	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่อง	18.7	50.3	25.4	23.8	26.3	11.75	169.33	-49.56	-6.12	10.23	3.01	5.69	2.09	3.12	3.11
9	ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	11.1	16.1	15.2	14.3	20.3	-12.42	44.61	-5.55	-6.00	41.90	1.79	1.82	1.25	1.87	2.40
10	รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	5.4	14.4	15.1	17.7	17.7	-12.56	166.24	5.00	16.88	0.39	0.87	1.63	1.24	2.31	2.10
รวม 10 รายการ		390.1	582.9	560.2	519.3	602.7	-2.8	49.44	-3.89	-7.31	16.07	62.75	65.82	46.09	67.93	71.26
อื่นๆ		231.5	302.7	655.3	245.2	243.1	11.0	30.72	116.51	-62.58	-0.85	37.25	34.18	53.91	32.07	28.74
รวมทั้งสิ้น		621.6	885.6	1,215.5	764.5	845.9	8.22	42.47	37.25	-37.11	10.65	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ตารางที่ 3 : สินค้านำเข้าของไทยจากบังกลาเทศ

อันดับที่	ชื่อสินค้า	มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐฯ					อัตรายายตัว (%)					สัดส่วน (%)				
		2552	2553	2554	2555	2556	2552	2553	2554	2555	2556	2552	2553	2554	2555	2556
1	ด้ายและเส้นใย	11.4	0.6	5.0	41.2	30.1	178.90	-95.05	791.79	720.54	-27.07	34.97	2.32	11.90	47.47	47.43
2	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	1.4	3.6	7.4	12.6	20.0	39.87	161.75	105.82	71.23	58.65	4.20	14.71	17.45	14.53	31.57
3	สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและกึ่ง	2.0	1.5	2.2	2.0	3.3	-23.31	-27.86	53.33	-12.00	66.96	6.19	5.98	5.29	2.26	5.17
4	สัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์	0.4	0.4	0.4	0.7	1.5	-45.25	2.28	-7.27	83.30	126.70	1.18	1.62	0.87	0.77	2.40
5	ผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่น ๆ	0.9	1.5	2.2	1.9	1.4	-18.45	55.46	47.36	-11.94	-25.23	2.91	6.05	5.14	2.20	2.25
6	เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด	0.0	0.1	0.1	0.2	0.9	-61.05	179.33	9.01	87.68	265.59	0.13	0.48	0.30	0.28	1.39
7	พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช	0.1	0.1	0.0	0.1	0.9	511.17	-49.58	-99.34	21,075.00	905.55	0.37	0.25	-	0.10	1.34
8	ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์	0.0	0.0	0.0	0.0	0.8	-82.86	-75.00	-33.33	1,925.00	10,156.79	0.01	-	-	0.01	1.31
9	เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	0.0	3.3	0.1	0.4	0.8	-72.58	7,500.92	-97.78	474.83	89.05	0.13	13.55	0.17	0.48	1.25
10	เนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค	0.2	0.2	0.3	1.0	0.6	-63.84	-13.57	71.60	212.96	-34.38	0.64	0.73	0.73	1.11	0.99
รวม 10 รายการ		16.5	11.1	17.7	60.1	60.3	362.6	-32.68	58.88	240.21	0.32	50.73	45.69	41.85	69.20	95.10
อื่นๆ		16.0	13.2	24.6	26.8	3.1	-315.1	-17.59	85.65	8.98	-88.39	49.27	54.31	58.15	30.80	4.90
รวมทั้งสิ้น		32.6	24.3	42.2	86.9	63.4	47.54	-25.24	73.42	105.76	-27.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร